

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXI. Gratiam sufficientem, in statu naturæ lapsæ, omnibus non dari,
ex Scriptura & Patribus ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

VIII. Contenson. to. 5. dissert. c. 2. q. 1. alii que non pauci, ita ut certissimè errerent, qui contrariam opinionem esse putant de fide. Quia *summam fidei non spectat questio, utrum excacatis & obduratis gratia omnis interior, etiam sufficiens, à Deo denegetur*, uti sapienter observat Natalis Alexander in Paralipom. Moralib. pag. 358. Non est igitur dogma istud novum, nec Jansenianum: utpote à celeberrimis Doctoribus & Catholicis Universitatibus, diù ante Jansenium traditum, sicut & uno consensu à Patribus infra referendis.

426 Unde cum Germanus Becheferius, S. Th. è Societate Professor, in Thesis propugnatis in Collegio suo Parisiensi 14. Decemb. 1699. positione 8. dixisset: Errare illos qui aiunt, peccatores nonnullos ita deseri à Deo, ut ab interiore illius luce penitus secludantur, tamen peccatori planè obcæcato & obdurato peccata nihilominus imputentur: tanta ex ista positione exorta est offensio, ut eam Sorbonæ Doctores benè multi, ab Illustrissimo D. Noaillo, Parisiensi Archiepiscopo, sententiam rogati, confingendam censuerint. Quod ne fieret, Becheferius: ad sedandam offensioem, declinandamque censuram imminens, sequentem declarationem (offerente Rectore Collegii, præbenteque Rectore Novitiatûs) eidem Illustrissimo, nunc Eminentissimo compulsi fuerit præstare: *Primum profiteor, nunquam in ea me sententia fuisse, ut crederem, eos qui vocantur excacati & indurati, non peccare amplius, vel sua illis peccata minime imputari à Deo; imò me semper tenuisse, & nunc etiam tenere, ex Scriptura & Patribus certò constare, quòd peccent, & quòd peccata illis imputentur. Profiteor insuper, quantumvis mihi persuasum sit, obduratos nequaquam omni carere interiori gratiâ, quæ ad implenda præcepta sufficiat; haud propterea voluisse me ullâ censurâ notare illos, qui nec pauci sunt, nec infimi nominis, Theologos è Catholicis, quos contraria in opinione, aq̃e in Ecclesia permixta, versari certum est: neque, cum in prædicta positione dixi, errare illos, aliud à me intellectum esse, quàm quòd fallantur.*

427 Ingentis enimverò temeritatis esset, sententiam illam damnati erroris, vel Jansenianæ novitatis censurâ notare, quæ asserit vel infideles aliquos, vel peccatores obcæcatos & induratos, omni internâ mentis illustratione, voluntatisque excitatione (in quibus gratiam suam sufficientem Molinistæ constituunt) ad certum vitæ tempus, etiam urgente præcepto, subinde justo Dei judicio destitui: cum solidum habeat in Scriptura fundamentum, sitque communis doctrina sanctorum Patrum; eamque Augustini, Prosperi & Fulgentii esse, liberalissimus gratiarum sufficientium distributor Vasquez fatetur in 1. p. disp. 97. c. 3. Theophylus quoque Raynaudus in censura inofficiosæ censuræ n. 21. dicit, quòd S. Augustinus in expositione quarundam propositionum ex epist. ad Rom. c. 12. apertè in ea est senten-

tia, quòdque etiam Author libri de prædest. & grat. apud Augustinum in appendice tom. 7. (quem librum probare ipse nicitur esse D. Fulgentii) cap. 14. & 15. Pharaoni indurato negat vocationem & misericordiam intrinsecam (ad quam spectat auxilium sufficiens) solam ipsi concedens vocationem per flagella extrinseca. Additque Theophylus Raynaudus, quòd in eadem sententiam concesserunt S. Gregorius l. 11. Moral. c. 5. & l. 31. c. 11. S. Isidorus l. 2. de summo bono c. 15. Anselmus in cap. 12. Matth. vel potius Petrus Babylo-nius, verus (ut ipse putat) ejus operis Author, & S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 5. ad 1. Plures alios SS. Patres, Basilium, Chryostomum, Cyrillum, Hieronymum, Isidorum Pelusiotam, Damascenum, &c. unà cum Augustino, Prospero, Fulgentio & Patribus in Sardinia exulibus dabimus cap. 21. & 22.

CAPUT XXI.

Gratiam sufficientem, in statu natura lapsa, omnibus non dari, ex Scriptura & Patribus ostenditur.

Verè verè Scriptores, omnibus omninò gratiam sufficientem dari sustinentes, non satis considerant veritatem hanc certissimam, misericordiæ Dei esse, quòd non omnes, in primo Adam lapsi, nunc generatim omni gratiæ auxilio destituamur. Nulla quippe esset in Deo iniquitas, si non aliquibus, sed etiam omnibus hominibus auxilium sufficiens ad salutem negaret, inquit Bellarminus l. 2. de grat. & lib. arb. c. 4. addens, quòd hæc propositio certissima est, apud eos qui ex divinis Litteris peccatum originale noverunt.

Si nulla tunc foret in Deo iniquitas, multò minùs nunc, dum illud non omnibus, sed aliquibus negat, & (ut Augustinus ait de dono persever. c. 11.) quibus non vult subvenire, non subvenit. Qua de re perspicua est Apostoli sententia Rom. 9. *Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor cuius misereor, & misericordiam præstabo cuius miserebor* (alludit ad cap. 33. Exodi v. 19. ubi sic: *Miserebor cui voluero, & clemens ero in quem mihi placuerit*)... Ergo cuius vult miserebor (gratiam conferendo) & quem vult indurat, gratiæ auxilium subtrahendo, uti cum SS. Patribus exponit D. Dionysius Carthusianus. Ne quis verò hinc inferat, induratos, gratiâ destitutos, istoque in statu mandata Dei violantes, à peccato excusandos, ob impotentiam ea servandi, mox sibi objicit versu 19. *Dicis itaque mihi, quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis resistit? Hoc est dicere* (inquit Augustinus epist. 194. aliàs 105. c. 6.) *quid de nobis sit querela, quòd Deum offendamus male vivendo, cum illius voluntati nemo possit resistere, qui nos obduravit, misericordiam (id est gratiam) non præstando?*

429 Quid ad hanc objectionem Apostolus? Quid Augustinus? Si gratiam sufficientem omnibus præsto esse existimassent, respondere debuissent, merito de ipsis fieri querelam: quia non obtante induratione, gratiam sufficientem habent ad implenda Dei mandata, salutemque consequendam; nec enim gratiâ sufficiente destituuntur, qui indurantur. Quo sanè responso totius objectionis difficultas prorsus evanescebat.

430 Sed non sic respondet Apostolus, non sic Augustinus. Quid igitur? Non habere hominem, quod de Deo conqueratur, si omni gratiâ destituatur: quia gratiam dat & aufert Deus cui vult. *O homo (inquit Apostolus) tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit; quid me fecisti sic? cum gratia, vel sine gratia. An non habet potestatem figulus, ex eadem massa, facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quisquis hoc audit (verba sunt Augustini Enchir. 99.) vel capit quod dictum est, vel non capit? Si capit, quis est qui respondeat Deo? si autem non capit, magis non invenit quid respondeat. Videt enim si capit, universum genus humanum tam iusto iudicio in apostolicâ radice damnatum, ut etiamsi nullus inde liberaretur, sed omni gratiâ tam remore quam proximè ad liberationem sufficiente unusquisque destitueretur, nemo rectè possit Dei vituperare justitiam. Videt etiam eos qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis; atque in damnatione iustissima, omnique gratiâ sufficientis subtractione derelictis, ostenderetur quid meruisset univèrsa conspersio; & quò etiam istos (quibus gratia in totum non subtrahitur) debitum iudicium Dei duceret, nisi eis indebita misericordia subveniret. Tam ergo Apostoli, quam Augustini iudicio, idèd non omnibus gratia conceditur, quia nulli gratia debetur; sed aliquibus ex misericordia indebita conceditur, aliquibus iusto iudicio subtrahitur, ut ex pluribus, quibus non conceditur, ostendatur, quid meruerit univèrsa conspersio, & quò eos, quibus misericorditer conceditur, debitum iudicium Dei duceret, nisi eis indebita misericordia subveniret.*

431 Propterea ergo SS. Patres de gratia ad salutem necessaria indefinèd loquentes (tam proinde de actuali, quam de habituali, tam de sufficiente, quam de efficaci, indefinèd enim loquuntur, & propositio indefinita in dogmaticis æquipollet univèrsali) tamquam dogma certum absolute statuunt, quòd gratia non omnibus detur. Idque ad fidem rectam & catholicam pertinere, & apud omnes Catholicos indubitatum esse dicit Augustinus epist. 217. aliàs 107. ad Vitalem cap. 5. *Quoniam propositio Christo Christiani Catholici sumus.... Scimus gratiam non omnibus hominibus dari.... scimus eis quibus datur, misericorditer dari. Scimus eis, quibus non datur, iusto iudicio non dari.* Quòdque loquatur de gratia necessaria,

manifestum est ex eo quòd id probet exemplo parvulorum, quibus Baptismi negatur gratia. Quòd item de gratia etiam actuali loquatur, tota epistola manifestum facit, signanter verba immediatè præcedentia: *Scimus majoribus (id est adultis) gratiam ad singulos actus dari.* Gratia quippe ad singulos actus bonos adultis necessaria actualis est, non sola habitualis. Itaque gratiam ad salutem necessariam, non omnibus etiam adultis dari, Augustinus ibi & cap. 6. probat ex eo quòd multis non detur parvulis, quibus utique Baptismus, aliquando *cupientibus festinantibusque parentibus, Ministris quoque volentibus ac paratis, Deo nolente, non datur, cum repente, antequam detur, expirat, pro quo, ut acciperet, currebatur.* Unde manifestum est eos qui huic resistunt iam perspicua veritati, propterea quòd Deus vult omnes salvos fieri, non intelligere omnino; quâ locutione sit dictum, quòd omnes homines vult Deus salvos fieri: cum tam multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia Deus non vult: quòd sine ulla caligine manifestatur in parvulis.

Dicant igitur Molinistæ, quòdnam parvulis illis medium sufficiens ad salutem; non dico instituerit (de quo quæstio non est) sed dederit, qui Baptisma dare noluit, quòd unicuique ipsis medium est sufficiens ad salutem? Nec hoc in culpam parentum, vel Ministrorum refundit Augustinus, sed in solam Dei voluntatem, qui aliquando vult Baptisma conferri filiis infidelium; non vult autem conferri filiis fidelium; atque (ut ait l. 6. contra Julian. c. 14.) aliquando adoptat in filium, quem format in utero immundissima femina; & aliquando non vult esse filium, quem format in utero filia sua. Ille quippe ad Baptismum nescio quâ provisione pervenit; iste repentina morte non pervenit: atque ita Deus, in cuius potestate sunt omnia, facit esse in suo consortio, quem formavit in diaboli domicilio; & NON VULT esse in regno suo, quem formavit in templo suo. Nec hoc tantum incunctanter asserit Augustinus, sed & l. de natura & grat. c. 8. *Ego dico (inquit) parvulum natum in eo loco, ubi es non potuit per Christi Sacramentum conveniri, morte præventum, idcirco sine lavacro regenerationis exisse, quia esse aliud non potuit.* Exiit ergo in circumstantiis in quibus ipsi subveniri non potuit per lavacrum regenerationis. In quibus proinde recipere non potuit medium unicè sufficiens ad salutem. Idque volente Deo. Noluit ergo Deus ipsi dare medium unicè sufficiens ad salutem.

Jam si Deus parvulis istis, in pœnam peccati originalis, denegat medium unicè sufficiens ad salutem, quo fundamento asseritur quòd benevolentior sit impiissimis & sceleratissimis hominibus, saltem omnibus, quam aliquo sensu innocentissimis puerulis, qui utique nihil propriâ voluntate commiserunt, ut idem Augustinus arguit l. 3. contra Julian. c. 8. Non est ergo cur ipsis pariter non denegat

432

subinde medium sufficiens ad salutem, sive gratiam sufficientem, in pœnam gravissimorum criminum, quæ obstinatâ voluntate propriâ commiserunt. Cùm parvulorum causam ad exemplum majorum rectè deduci, negent quidem Semipelagiani, sed probet Augustinus de dono persever. c. II.

434

De adultis proinde loquens eodem libro c. 8. (præter ea quæ dixit locis n. 359. & 360. relatis) Cur (inquit) gratia non secundum merita datur? Quoniam Deus misericors est? Cur non omnibus? Quoniam Deus justus est. Ac per hoc & gratis ab eo datur gratia, & iusto ejus judicio in aliis demonstratur, quid in eis, quibus datur, conferat gratia. Et cap. 12. Conficitur itaque gratiam non secundum merita accipientium dari, sed secundum placitum voluntatis ejus, in laudem & gloriam ipsius gratia ejus.... qui hominibus dat, quibus vult, quoniam misericors est (quod esse non det, justus est) & non dat, quibus non vult, ut notas faciat divitiis gloria sua in vasa misericordie. Dando enim quibusdam quod non merentur, profectò gratiam, ac per hoc veram suam gratiam esse voluit. Non omnibus dando, quid omnes mereantur ostendit. Quod profectò de sola non procedit gratia efficace, sed & de sufficiente; utpote quæ etiam vera est gratia, nulli proinde debita, sed omnibus indebita, sicut parvulis Baptismi gratia, cujus privationem omnes per peccatum originale promeriti sumus.

435

De quo dubium superesse nolens, l. de corrept. & gratia cap. II. loquens de adjutorio sine quo non (quod Angelis, & Adamo concessum fuit ad perseverandum, quodque non nisi sufficiens fuisse fatentur Molinistæ) Nunc (inquit) quibus deest tale adjutorium (deesse ergo vult aliquibus) jam pena peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum. Nulli ergo debetur istud adjutorium. Et ideo aliquibus subtrahitur, ut illi quibus datur, agnoscant sibi dari secundum misericordiam, non secundum debitum. Istam ob causam enarrat. in Psal. 104. Ad gratiam (inquit) non omnes pertinent. Quod probat exemplo infidelium, uti supra probavit exemplo parvulorum: non enim omnium est fides. Quæ destituti, usque aded non habent medium sufficiens ad salutem, ut ne quidem habeant gratiam orandi. Quomodo enim invocabunt, in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine predicante, &c. ? Rom. 10.

436

Indubitata proinde est Augustini pro assertionem nostram doctrina; quemadmodum & Prosper in respons. ad 4. object. Gallor. ubi etiam probat, non omnes vocari ad gratiam, exemplo eorum quibus predicatum non est Evangelium; exemplo quoque tot millium parvulorum ex hac vita absque Baptismo transeuntium, qui probari (inquit) nequeunt ullo modo vocati. In carmine etiam de ingrat. c. II. sic canit;

.... Dic unde probes quòd gratia Christi
Nullum omnino hominem, de cunctis qui
generantur,
Prætereat, cui non regnum vitamque be-
giam
Impertire velit, voluntate utique auxilia ad
salutem sufficientia conferente.
Sed tamen hac aliqua si vis ratione tueri,
Et credi iam stulta cupis, &c.

Audis quid de contraria opinione sentiat? 437

Audi & Fulgentium l. de verit. prædest. & grat. c. 15. Apostolica (inquit) predicationis repentes per omnia veritatem certissime cognoverunt, gratiam Dei non omnibus generaliter dari. Et c. 20. Non ergo putemus gratiam Dei omnibus hominibus dari. Illius est enim, vel quibus eam, vel quantum voluerit, dare, qui non eam humanis voluntatibus aut operibus debitam retribuit (quæ ratio tam de sufficienti, quam de efficaci certissime procedit) sed gratiam illuminandis cordibus misericors ac benignus infundit. Et ideo cui voluerit, & quantum voluerit, profectò largitur.

438

Audi denique quatuordecim sanctos Africanos Patres, in Sardinia pro fide exules, in epist. Synodica: De gratia non dignè sentit, quisquis eam putat omnibus hominibus dari: cum non solum non omnium sit fides, sed adhuc nonnulla gentes inveniantur, ad quas fidei predicatio non pervenit. Beatus autem Apostolus dicit: "Quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo audient sine predicante?" "Non itaque gratia omnibus datur; quandoquidem ipsius gratia participes esse non possint, qui fideles non sunt; nec possint credere (quod possunt, qui gratiam ad credendum sufficientem habent) ad quos invenitur ipse fidei auditus minime pervenisse. Similia habent Petrus Diaconus, S. Primafius, S. Gregorius, S. Isidorus Hispalensis, V. Beda, Alcuinus, S. Prudentius, S. Remigius Lugdunensis, Magnus Florus, Lupus Servatus, Lupus Ferrariensis, &c. ut videre licet Apolog. Patrum libro 5.

Cum laudatis Patribus S. Thomas 2. 2. q. 439

2. a. 5. ad 1. quo sibi objecerat, nullum teneri ad id quod in ejus potestate non est; nullum proinde teneri ad credendum aliquid explicitè; quia credere aliquid explicitè non est in hominis potestate. Dicitur enim Rom. 10. Quomodo credent in illum quem non audierunt? Quomodo autem audient sine predicante? Respondet: quòd ad multa tenetur homo, ad quæ non potest sine gratia reparante, sicut ad diligendum Deum & proximum, & similiter ad credendum articulis fidei. Sed tamen hoc patet cum auxilio gratia: quòd quidem auxilium (sine quo credere non potest, & cum quo potest) quibuscumque divinitus datur, misericorditer datur; QUIBUS AUTEM NON DATUR, EX JUSTITIA NON DATUR, in pœnam præcedentis

denis peccati, & ſaltem originalis peccati, ut Auguſtinus dicit in l. de corrept. & grat. cap. 11. Ubi ſicut ex dictis num. 435. Auguſtinus loquitur de auxilio ſine quo non; ita & S. Thomas, loquitur enim de auxilio dante poſſe credere, non de auxilio dante credere; imò & loquitur de auxilio dante poſſe mandata naturalia ſervare: cùm hujusmodi ſit præceptum de diligendo Deum & proximum.

Nec dicas Auguſtinum ibi agere de gratia dante potentiam proximam & expeditam ad mandatorum obſervantiam, cùm agat de gratia primi ſtatûs, ſeu primi hominis, & conformiter loqui S. Thomam. Tametsi verò quibusdam deſit talis gratia, ob præcedentia demerita; non tamen deest gratia dans potentiam remotam, cui ſi homo non deſit, proximam recipiet. Quia Auguſtini verba reſponſionem iſtam evertunt. Agit enim Auguſtinus de gratia, quæ ſi vel Angelo, vel homini deſuiſſet... non utique ſua culpa cecidiſſent. Sua verò culpa cecidiſſent, ſi habuiſſent gratiam illam dantem potentiam remotam, licet ipsis deſuiſſet gratia dans potentiam proximam. Quia per liberum arbitrium potuiſſent non ponere obicem gratiæ illi, danti potentiam remotam; ei proinde cooperando accepiſſent gratiam, dantem potentiam proximam. Sua ergo culpa cecidiſſent, etſi tantùm habuiſſent gratiam dantem poſſe remotam, ſive gratiam remotè ſufficientem. Deinde Auguſtinus agit de gratia cum qua perſeverare, vel non perſeverare, Deus in primi hominis reliquit arbitrio. Tam ergo agit de gratia dante remotam, quam proximam perſeverandi potentiam. Quia per liberum arbitrium cooperando remotæ, proximam obtinuiſſet; cui etiam cooperando perſeveraſſet. Tam ergo agit de gratia remotè, quam proximè ſufficiente. Tam proinde de illa, quam de iſta dicit, quòd ſi primo homini deſuiſſet, ſua culpa non cecidiſſet. Quòdque quibus nunc deest, jam poena peccati eſt.

440 Libro etiam 3. contra Gent. c. 159. S. Thomas loquens de gratia, ſine qua nullus poteſt habere neceſſaria ad tendendum ad finem ultimum, dicit, quòd illi ſoli gratia privantur, qui in ſeipſis gratia impedimentum præſtant. Aliqui ergo privantur gratiâ, ſine qua non poſſunt habere neceſſaria ad tendendum, &c. atque adeò privantur auxilio ſine quo non, ſeu ſufficiente. Et ratio eſt, quia ſi auxilium iſtud, ſeu gratia, omnibus daretur, videretur eſſe aliquod naturale donum (naturæ proinde debitum; quòd non poteſt convenire gratiæ; utpote quæ excludit rationem debiti, 1. 2. q. 111. a. 1. ad 2.) Nam, ut S. Doctor ait quæſt. 24. de verit. a. 15. in nullo inveniuntur omnes homines convenire, niſi in aliquo naturali. Unde Auguſtinus: Communis eſt omnibus natura, non gratia.

Moliniſtarum argumenta nullius roboris eſſe oſtenduntur.

441 Nonnulla tamen objiciunt Moliniſtæ. 1.º Quòd Deus vult omnes homines ſalvos fieri.

1. Timoth. 2. Nolens aliquos perire, ſed omnes ad penitentiam reverti. 2. Petri 3.

Sed fruſtrâ. Ad priorem namque locum reſpondet Auguſtinus ſuprà n. 360. eos qui locum iſtum objiciunt non intelligere omnino, quâ locutione ſit dictum, quòd omnes homines vult Deus ſalvos fieri: cùm tam multi ſalvi non fiant, non quia ipſi, ſed quia Deus non vult: quòd ſine ulla caligine manifeſtatur in parvulis. Sed hac de re plura cap. 27.

Ad poſtერიorem locum reſpondet S. Thomas in illum locum: Nolens aliquos perire, id eſt non volens, voluntate ſcilicet ſigni, quia omnes præceptis, conſiliis, minis, præmiis, à periculis revocat. Vel dic cum Damasceno Deum voluntate antecedente nolle aliquos perire, id tamen velle voluntate conſequenti, in poenam præcedentis peccati, ſaltem originalis.

Objiciunt 2.º illud 2. Cor. 5. Chriſtus pro nobis mortuus eſt. Sed nec ex iſto loco bene inferitur dari omnibus gratiam ſufficientem, uti demonſtrabitur cap. 28.

Objiciunt 3.º Concilium Senonenſe anni 1528. decreto 15. ubi dicitur, quòd illa (gratia) ſemper ſit in promptu, nec momentum prætereat, in quo Deus non ſtet ad oſtium & pulſet. Concilium quoque Leodieneſe anni 1536. p. 7. c. 32. dicit, quòd Deus ſemper ſtet ante oſtium pulſans.

Reſpondeo 1.º Conciliis iſtis particulatibus opponi poſſe Concilium Sardinieneſe 14. ſanctorum Episcoporum, de quo ſuprà n. 367. 2.º Concilia iſta exponi non poſſe de pulſatione per gratias internas ſufficientes, ſeu illuſtrationes ſupernaturales ex parte intellectûs, pioſque motus ex parte voluntatis (quòd enim his quilibet homo omni momento non pulſetur, manifeſta experientia convincit, nec advertari diffitentur) ſed de pulſatione per creaturas, per lumen rationis, per præcepta, conſilia, minas, præmia, &c.

Objiciunt 4.º damnatam ab Alexandro VIII. proſitionem 5. inter 31. Paganis, Judæis, Hæreticis, aliisque hujus generis, nullum omnino accipiunt à Jeſu Chriſto influxum; adeoque hinc rectè inferis, in illis eſſe voluntatem nudam & inermem, ſine omni gratia ſufficienti. Quæ ſi ipsis detur, quibus denegabitur?

Reſpondeo, proſitionem illam damnatam ob nimiam generalitatem, quaſi nulli proſus Paganis, Judæis, Hæreticis, &c. ullum à Chriſto influxum accipiant, ſaltem gratiæ Thomiſticè ſufficientis, quam quibusdam Paganis, Judæis & Hæreticis ſubinde dari non diffitemur, quamvis negemus ipsis dari gratiam Moliniſticè ſufficientem. In nullo proinde Moliniſticè favet damnatio illius proſitionis. Infidelibus ergo illis ſubinde datur aliquis gratiæ cæleſtis influxus, quo invitantur ad fidem; quem tamen dum iniquitate ſua repellunt, ſic quandoque deſeruntur, ut omni ſupernaturali Dei auxilio deſtituantur, etiam urgente præcepto, uti capite ſequenti probabitur.

Objiciunt 5.º Auguſtinus l. 1. de Genef. 446

contra Manich. c. 3. dicit, quòd lumen pura corda eorum pascit, qui Deo credunt, & ab amore visibilium se ad ejus præcepta servanda convertant; quod omnes homines possunt si velint. Omnes ergo habent gratiam ad hoc sufficientem.

Nego consequentiam: quia, ut hoc possint, necesse non est quòd gratiam ad hoc necessariam habeant in actu; sed vel in actu, vel in potentia, quatenus eam à Deo accipere possunt. Quod certè per acceptam à Deo naturam gratiæ capacem possunt. Propter quod Augustinus de prædest. Sanct. c. 5. *Possè (inquit) habere fidem, sicut possè habere charitatem, natura est hominum.*

447 Instabis 1°. Augustinus dicit, omnes homines id posse si velint: quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc mundum.

Respondeo, sensum esse, quòd illud lumen, seu soljustitiæ, quantum est ex se, si ve ex voluntate sua antecedente, omnem hominem illuminat, &c. licet voluntate consequente illi non illuminentur, qui ostium cordis divino illi claudunt lumini. Propter quod Enchirid. c. 103. verba illa, *illuminat omnem hominem*, &c. sic exponit: *non quia nullus est hominum, qui non illuminetur; sed quia nisi ab ipso nullus illuminatur.*

448 Instabis 2°. Enarrat. in Psal. 6. loquens de cæcitate mentis, dicit: *In eam quisquis datus fuerit, ab interiore Dei luce secernitur; sed nondum penitus cum in hac vita est.*

Respondeo, sensum esse, quòd excæcati in hac vita ab interiore Dei luce non penitus secernuntur, sicut secernuntur damnati, qui in summa existentes cæcitate, sic penitus extra Deum sunt, ut jam amplius capaces non sint illius gratiæ à Deo recipiendæ. Hunc quippe sensum contextus insinuat: immediatè enim post verba objecta sequitur: *Sunt enim tenebra exteriores, qua magis ad diem judicii pervinere intelliguntur, ut penitus extra Deum sit, quisquis, dum tempus est, corrigi noluerit.* Penitus enim esse extra Deum, quid est nisi esse in summa illa cæcitate? Quòd enim cæci hujus vitæ omni interdum interiori Dei luce supernaturali saltem ad tempus destituantur, cap. 22. ex Augustino, aliisque Patribus demonstrabimus.

449 Objicies 6°. Homo nisi gratiâ juvetur, sine causa voluntati ejus jubetur. Dicit enim Augustinus de grat. & lib. arb. c. 4. *Homo gratiâ juvetur, ne sine causa voluntati ejus jubetur.*

Respondeo scopum Augustini ex contextu manifestum esse, scilicet ostendere necessitatem gratiæ ad implenda mandata; cujus proinde adjutorio si quis absque culpa sua sic careret, ut eam à Deo obtinere non posset, sine causa justio ei fieret. Idèd cap. 16. addit quòd Deus jubet aliqua, quæ non possumus (quia ad ea faciendâ gratiam non habemus) ut noverimus quid ab illo petere debeamus. Nam, ut alibi dicit, *jubendo monet & facere quod pos-*

sis, & petere quod non possis.

Objicies 7°. Augustinus 1. 2. de Symbolo ad Catechum. c. 8. Christum inducit, reprobis omnibus sic exprobrantem: *Agnoscis latius quod pupugissis... nec tamen intrare voluissis*, ipsosque hortatur ut intrent. Ergo omnes ad intrandum habent gratiam sufficientem.

Nego consequentiam. Ex illa namque exprobratione, exhortationeque, solum sequitur, quòd intrare possint. Ad quod necesse non est quòd gratiam habeant in actu; sed vel in actu, vel in potentia, ut supra dixi.

Instabis: In Psal. 58. obdurato dicit: *Etsi nolis curare vulnus, admonet ut curesis... & refugientem quodammodo ad se redire compellit.*

Respondeo, quid inde? Non dicit Augustinus quòd refugientes omnes ad se redire compellit, nec quòd eos, quos compellit, compellat per gratiam sufficientem. Inanis ergo est objectio.

Objicies 8°. S. Prosper 1. 2. de vocat. Gent. c. 25. dicit, Deum nemini gratiam subtrahere. Similiter Orosius Apolog. pro lib. arb. nemini hominum deesse Dei adjutorium.

Respondeo utrumque loqui de gratia externa, non interna, uti de Prospero fatetur Vasquez, & probatur ex eo quòd ibidem c. 4. gratiam illam ponat in totius mundi inenarrabili pulchritudine, & inenarrabilium beneficiorum ejus divite & ordinata largitione, in cæli & terræ testimoniis, in ea providentia, quâ universitatem rerum administrat, &c. Er si fortè gratiam aliquam internam omnibus statuat communem, per eam intelligit lumen rationis naturalis, quam I. 1. c. 4. *illuminantem gratiam* vocat, seu etiam alia naturalia dona, ipsamque naturam quâ summa animalia rationalia, quam cum S. Augustino de prædest. Sanct. c. 4. *gratiam* vocat; sed ista non est gratia sufficiens, de qua disputamus.

Objicies ultimò: S. Dionysius Areopagita, S. Irenæus, S. Clemens Alexandrinus, S. Hilarius, S. Ambrosius, S. Chrysostomus, S. Paulinus apud Lemos to. 4. l. 4. c. 8. dicunt, gratiam Dei omnibus esse paratam, bonum consilium omnibus datum, nulli celatum verbum lucis, solem justitiæ omnibus ortum, Deum illuminare omnem hominem, &c.

Verùm (inquit Lemos c. 19.) vel loquuntur de generali rationis lumine, vel de lumine supernaturali, quod Deus, quantum ex se, omnibus habet paratum voluntate antecedente, licet voluntate consequente, multi eo priventur in pœnam peccatorum. Vel in generalibus dictis ipsorum est distributio accommodata, prout similia generalia S. Scripturæ testimonia exponit S. Prosper cap. ... referendus.

CAPUT XXII.

Ex Scriptura, Patribus, & ratione Theologicâ specialiter ostenditur, infidelibus, excæcatis & obduratis omnibus, eo in statu, non da-